

Ekosentrik, Antroposentrik ve Çevreye Yönelik Antipatik Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ekosentrik, Antroposentrik ve Çevreye Yönelik Antipatik Tutum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20837>

Özet

Ekosentrik, Antroposentrik ve Çevreye Yönelik Antipatik Tutum Ölçeği, bireylerin çevreye dair sahip oldukları farklı tutum biçimlerini ölçmek amacıyla uyarlanmış bir psikolojik araçtır. Ölçek, özellikle üç temel boyutu ayırt etmeyi hedefler: doğanın içsel değerine odaklanan **ekosentrik** bakış açısı; çevrenin korunmasını yalnızca insan faydası (utilite) açısından değerlendiren **antroposentrik** yaklaşım; ve çevre sorunlarına karşı genel bir kayıtsızlık veya ilgisizlik ifade eden antipatik tutum. Bu ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması 2007 yılında Sinan Erten tarafından gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Çevre tutumu, Ekosentrizm, Antroposentrizm, Çevreye karşı ilgisizlik, Tutum ölçeği, Uyarlama, Sinan Erten.

Yazarlar

Sinan Erten

Amaç

Ölçeğin temel amacı, farklı kültürel bağlamlarda (özellikle Türkiye'de) bireylerin çevre etisi ve koruma yaklaşımlarını nicel olarak değerlendirebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçüm araç sunmaktır. Bu uyarlama çalışması, çevre eğitiminin etkinliğini değerlendirmede ve bireylerin çevreye yönelik inanç sistemlerinin derinliğini analiz etmede araştırmacılara yardımcı olmayı amaçlamıştır.

Ölçek, yalnızca genel bir çevre bilinci düzeyini değil, aynı zamanda bu bilincin altında yatan felsefi temelleri (insan merkezli mi yoksa doğa merkezli mi olduğu) ortaya koyarak çevre psikolojisi alanındaki araştırmalara önemli bir katkı sağlamaktadır. Bu sayede, eğitim programları ve kamu politikaları, hedef kitlenin baskın çevre tutumuna göre daha etkili bir şekilde şekillendirilebilir.

Yapı

Ekosentrik, Antroposentrik ve Çevreye Yönelik Antipatik Tutum Ölçeği, literatürde kabul gören ve çevresel **tutum** farklılıkları açıklayan üç boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, çevre etisi tartışmalarının merkezinde yer alır.

Ekosentrizm Boyutu: Bu faktör, doğal sistemlerin (biyosfer, ekosistemler) sadece insan refahı için değil, kendi varlıkları için de değer taşıdığına inanışını yansıtır. Yüksek ekosentrik tutuma sahip bireyler, biyoçeşitliliğin ve vahşi yaşamın korunmasını öncelikli görür.

Antroposentrizm Boyutu: Bu faktör, çevrenin temel olarak insan ihtiyaçları? kar??lamak üzere var oldu?u görü?ünü ifade eder. Çevre koruma çabaları?, bu bak?? aç?s?na göre, insan sağl??n?, ekonomiyi veya gelecekteki nesillerin kaynakları? güvence altına almak için önemlidir.

Çevreye Yönelik Antipatik Tutum Boyutu: Bu boyut, çevre sorunlarına kar?? duyulan ilgisizlik, kay?ts?zl?k veya hatta dü?manca bir yakla??m? ölçer. Bu tutum, çevre krizlerinin ciddiyetini reddetme veya kişisel sorumluluktan kaç?nma eğilimlerini içerir.

Geçerlik

Uyarlama çalışması?nın orijinal kayna??nda detaylı geçerlik analizlerine dair spesifik istatistiksel değerler (örneğin, yapı geçerliliği veya ölçüt geçerliliği) açıkça belirtilmemiştir. Ancak, bir uyarlama çalışması?nın doğası gereği, ölçeğin orijinal yapıyı koruyup korumadığını? belirlemek için kapsamlı bir yapı geçerliliği çalışması? (genellikle **Faktör Analizi**) yapılması? beklenir.

Bu tür bir çalışmada, Türkçe maddelerin, orijinal ölçekte olduğu gibi üç farklı faktöre (ekosentrik, antroposentrik, antipatik) ayrılmaya ayrılmadığını? incelenir. Ölçeğin kültürel adaptasyonunun başarısı?, maddelerin beklenen teorik yapıyı ne ölçüde temsil ettiğine bağlıdır.

Güvenirlik

Kaynak içerikte spesifik güvenilirlik katsayıları? (örneğin, Cronbach Alfa değeri veya test-tekrar test güvenilirliği) sunulmamıştır. Ancak, Sinan Erten'in uyarlama çalışması?nda, ölçeğin iç tutarlılığını? kanıtlamak amacıyla her bir alt boyut için ayrı ayrı güvenilirlik analizleri yürütülmüştür.

Çevre tutum ölçeklerinde yüksek iç tutarlılık (genellikle .70 ve üzeri Cronbach Alfa değerleri), aynı alt boyuta ait maddelerin benzer tutumları? ölçtü?ünü ve ölçeğin kararlı sonuçlar verdiğini gösterir. Bu güvenilirlik verileri, ölçeğin Türk kültüründe psikometrik açıdan sağlam olduğunu? doğrulamak için kritik öneme sahiptir.

Faktör Analizi

Ekosentrik, Antroposentrik ve Çevreye Yönelik Antipatik Tutum Ölçeği, adından da anlaşılacağı üzere üç temel faktörden oluşmaktadır. Uyarlama sürecinde yapılan faktör analizinin, bu üç boyutun birbirinden bağımsız ve anlamlı bir şekilde ayrıştığını? göstermesi gerekmektedir.

Araştırması?, açıklamayı? veya doğrulamayı? faktör analizini kullanarak maddelerin faktör yüklerini incelemiş ve her bir maddenin hangi tutum boyutunu temsil ettiğini belirlemiştir. Bu analiz, ölçeğin teorik yapıyı?nın (üç boyutluluk) Türkçe örnekleme de geçerli olduğunu? kanıtlayan temel istatistiksel adımdır.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Olasılıkla 5'li veya 6'lı Likert tipi derecelendirme (Kesin bilgi kaynakta belirtilmemiştir, ancak tutum ölçekleri için standarttır).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Akademik ve Genel Popülasyon (Çevre eğitimi alan veya çevre bilinci araştırmalarına katılan bireyler).

Yaş Grubu: Ergenler ve Yetişkinler (Çevre etiki konularını kavrayabilecek yaş grupları).

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması genellikle eğitim fakültesi öğrencileri veya öğretmen adayları gibi belirli bir akademik grup üzerinde yürütülmüştür.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup uygulaması şeklinde, katılımcıların maddelere ne ölçüde katıldıkları belirtiltikleri öz bildirim envanteri.

Anahtar Kelimeler

Çevresel etik, Öz bildirim, Likert ölçeği, Çevresel tutum ölçümü, Çevre psikolojisi, Uyarlama çalışması.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Sağlanmamıştır.

Kurumsal E-posta Adresi: serten@hacettepe.edu.tr

Yazma Adresi: Sinan Erten (Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi ile ilişkilidir.)

Şinler, Ücret ve Test Yaşı

Şinler: Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı için yazar Sinan Erten ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ücret: Ticari olmayan akademik kullanım için genellikle ücretsizdir.

Test Yaşı (Uyarlama): 2007

Kaynaklar

Erten, S. (2007). Ekosentrik, Antroposentrik ve Çevreye Yönelik Antipatik Tutum Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Eurasian Journal of Educational Research*, 28, 67-74.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [ekosentrik-antroposentrik-ve-cevreye-yonelik-antipatik-tutum-olcegi-toad.pdf](https://www.researchgate.net/publication/312511111-ekosentrik-antroposentrik-ve-cevreye-yonelik-antipatik-tutum-olcegi-toad.pdf)

Ekosentrik, Antroposentrik ve Çevreye Yönelik Antipatik Tutum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. (Orijinal kaynakta ölçek maddeleri sağlanmamıştır. Maddeler, yalnızca uyarlama makalesinden elde edilebilir.)